

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben házhoz
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes számú kiadások díja:
Hirdetmények díja:
hasábos petítisor egyszerűsített hirdetésnél 12,
kétszeresnél 16, háromszorosnál 8 kr.
A nyilvántartási petítisor 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadását a hi-
vatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Beas: Walfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmentelen levelek csak ismert e-
szektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
adhatók vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Ker-
tész József** könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közleme-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 15.

A képviselőház szerdai ülése egyike a leg-
nevezetesebbeknek, melyek az új elnökség és az
új cabinet főállása óta tartottak.

A miniszterelnök válasza Tisza Kálmánnak
május 9-én tett interpellációjára és Ghyezy Kál-
mán pénzügyminiszter nagy beszéde tették ez
ülést oly nevezetessé.

Ghyezy Kálmán beszéde föltárta előttünk
pénzügyi helyzetünk igaz képét, megmutatta az
irányt, melyben haladnunk kell, inaugurálta
ezentúl követendő pénzügyi politikánkat, mely-
nek a 9 es albizottság munkálata alapján első és
mellőzhetlen föladata: állam-háztartásunkban
egyensúlyt hozni létre. E nagyszabású és követ-
kezményeiben nagy horderejű beszédéről most
kimerítően szólni nem akarunk, de föntartjuk ma-
gunknak beható megbeszélését, mihelyt az la-
punkban teljesen közölve leszen, tudván azt,
hogy egy ily beszéd, melytől messze kiható kö-
vetkezményeket várhatunk, mely hónapok múlva
is közbeszéd tárgyát képezendő, mert célja nem
egy képzelt vagy ephemer érdeknek elérése, ha-
nem hazánk állami létének biztosítása, az állam-
háztartás megromlott egyensúlyának helyre-
állítása.

Jelen cikkünkben Bittó István miniszter-
elnöknek válaszára kívánunk reflectálni. E vá-
laszszal, mint lapunk legutóbbi számában jelen-
tettük, pártunk nem volt megelégedve; e válasz
különbben is alkalmat szolgáltatott arra, hogy az
ellenzék egyik vezére és egyik Cato Censoriusa
a szenvedély hangján intézzen támadást a mos-
tani cabinet feje, a „ministre malgré lui“ ellen,
ki, mint a kormányparti „Pester Lloyd“ szer-
dai vezércikkében magis is bevallja, 59 szava-
zatból álló és viszonylag nevezetes többségét leg-
inkább azon körülménynek köszönheti, „hogy e
pillanatban a többségnek egy tagja sem akarna
magára vállalni a jelen cabinet állásainak even-
tuális megrázkódtatásával járó felelősség legki-
sebb részét sem“.

A miniszterelnök, ki — mint már köz-
tudomású — a Deák-pártnak e hó 12-dikén tar-
tott értekezletén egy exposé-t terjesztett pártja
elő és erre nézve titoktartást kért, válaszában
inkább úgy tüntette föl a kormányt, hogy az
mindent elkövetett a közös költségvetés leszállí-
tására, de siker nélkül, mintsem igazolta volna a
közös hadügyminiszter követeléseit, kimutatta
volna, hogy a monarchia védképessége szem-
pontjából semmiféle törlés nem eszközölhető és
kijelentette volna, hogy a megszavazott össze-
gek előállításáról gondoskodni fog. Ez, természet-
esen, desavouálta azon képviselőket is, kik a
hadügyi albizottságban Bujanovics mellett és
Széll Kálmánnak 2 és fél millió törlést célzó
indítványa ellen szavaztak, és azt eredményezte,
hogy az ép említett képviselők egy része tartóz-
kodott a szavazástól, vagy, mint Pulszky Ágost
tevé, „nem“ mel szavazott a miniszterelnök vá-
laszára.

A középpárt, mely nem vette tudomásul
Bittó választát, csakis azon esetben csatlakozhat-
ott volna a Deák-párthoz, ha a válasz-beszédben
kellőképp indokolva lett volna, a hadügyi költség-
vetés föntartása, mert e pártnak tagjai a törlés
álláspontját foglalták el és miután a miniszter-
elnök beszédéből meggyőződtek arról, hogy a had-
ügyi budget előirányzatánál nem kizárólag a
szükség parancsszava lón szemelött tartva, állás-
pontjukon megmaradtak és ennek folytán a tör-
lés mellett fogják érvényesíteni szavazatukat.

Maga a Deák-párt is ingadozott és csak is a
jelen cabinet nélkülözhetlenségének tudata bir-
hatta rá tagjait, hogy igenleges szavazatot ad-
janak.

Ez eset, ha nem is ingatta meg a miniszter-
iumnak alapját, okulásra szolgáltat alkalmat
Bittó Istvánnak; mert ő meglehet győződve,

hogy e debut-jének eredménye nem succés d'es-
time, hanem, ha szabad e kifejezést használunk,
csupán „kénytelen tetszés“ volt és egy második
hasonló föllépést csak ellenségei kívánhatnak,
ami ez időszerinti miniszter-elnökönknek.

— **A magyar delegatio** tagjai szombaton, a nyilvá-
nos ülés után, értekezletet tartottak, melyen Szógyény
László azon indítványt tette, hogy a hadügyi rendes költ-
ségvetés többlete tárgyában, a fedezet kérdését illetőleg,
az orsz. min.-elnök és pénzügyminiszter meghallgattassék.
Az indítványhoz többen hozzászóltak s némelyek ez
értekezletre a közös minisztereket is meghívandóknak
találták. A fedezet kérdéséről levén azonban a szó, a
többség egyedül az orsz. min.-elnököt s a pénzügy-
minisztert ajánlá meghívatni. Ez meg is történt s a delega-
tio m. d. 2 órakor zárt értekezletet tart, melyen Bittó
min.-elnök és Ghyezy pénzügyminiszter fognak nyilat-
kozni. Holnap d. u. a delegatio tagjai udvari ebédre levén
hivatalosak, a magyar delegatio legközelebbi nyilvános
ülése vasárnapon tartatik.

— **Az osztrák delegatio** pénzügyi bizottsága is el-
készült a közös miniszterium előterjesztésével. A „P.
C.“ egy táblázatos kimutatásban közli az osztrák és
a magyar delegatio pénzügyi bizottságainak törléseit.

A rendes hadi szükségletre elő van irányozva 93
millió 432,973 frt; a magyar delegatio bizottsága 510 ezer
393 frtnak, az osztrák 2,071,493 frtnak törlését indítvá-
nyozza* e szerint az osztrák del. p. ü. biz. 1,561,100 fo-
rinttal törlött többlet. — A rendkívüli szükségletre elő van
irányozva 6,000,000 frt, a magyar delegatio bizottsága
törlött 2,250,699 frtot, az osztrák 1,079,325 frtot, s így a
magyar del. p. ü. biz. 1,171,374 frttal többlet törlését
indítványozza.

A tengerészeti költségvetés rendes szükségletére
elő van irányozva 9,002,780 frt a magyar delegatio bi-
zottsága törlött 258,000 frtot, az osztrák 240,000 frtot, s
így a magyar 18,000 frttal többlet. A tengerészeti rend-
kívüli szükségletre előirányoztatott 2,212,184 frt, ebből a
magyar delegatio bizottsága törlött 867,000 forintot, az
osztrák 1,58,000 frtot, s így az osztrák 291,000 frttal
többlet.

Ezen fölül még két pontra nézve van különbözet.
A közös pénzügyminiszterium budgetében az osztrák-
delegatio p. ü. bizottsága 3118 frt átlag-összeget törlött,
mint intercalarét, míg a magyar del. bizottsága ez össze-
get megszvazta. Továbbá fönmarad különbözetül az is-
meretes határvidéki kérdés.

— **A képviselőház pénzügyi bizottsága** tegnap ülést
tartott, s majdnem minden változtatás nélkül elfogadta
Ghyezy törvényjavaslatát a kölcsönről.

— **Képviselőválasztás.** Nagyváradon e hó 14-én
megválasztott országgyűlési képviselővé 384 szavazattal
Tócsa István Tisza-párti, Dus László szélsőbalol-
dali 333 szavazata ellen. — A Deák-pártnak nem volt
jelöltje.

— **Az V-ik osztály** f. hó 16-án d. e. 10 órakor az
országházban ülést tart. Tárgya: a kölcsön.

A kikinda-pancsovai vasut kérdése.*)

Nagybecskerek, 1874. május 12.

Torontálvármegye bizottsága még folytatja a május
4-dikén megkezdett közgyűlést, s ez alkalommal föl-
szólalt Demkó bizottsági tag indítványozván, hogy a
kikinda-pancsovai vasutvonal tárgyában föllíratot intéz-
zen a megye közönsége a kormányhoz, ezt kérendő, misze-
rint az érintett vonal kiépítését el ne ejtse.

Nemlehetvén a házszabályok ellenére az indítványt
azonnal tárgyalni, a mai ülésre tüzetett ki napirendre,
megkerestetett egyszersmind az indítványozó, hogy a
föllíratot szerkessze és a bizottságnak elfogadás végett
mutassa be.

Ma reggel első tárgyat képezte a tanácskozásnak
ezen a megyére nézve oly nagyfontosságú indítvány,
és a bizottság egyhangulag fogadta el nemcsak azt,
hanem a szakavatott tollból eredt, és sikerülten szer-
kesztett föllíratot is; határozatilag kimondván, hogy a föl-
lírat kinyomatva, az országos képviselők közötti kiosztás
végett küldessék föl a fővárosba, megyei képviselőink pe-
dig megkerestessenek, hogy az ügyet fölkarolni, és a jó

*) Készséggel közöljük e cikket, melyet Torontálmegye
közvéleménye jogos fölszólalásának tartunk. Addig is, míg e
kérdést a legutóbbi események alkalmából magunk részéről is
tüzetesen megvitattuk, biztosítjuk a t. cikkíró és általában a
torontali közönséget, hogy országgyűlési képviselőik tekintet nél-
kül politikai pártállásra vagy nemzetiségükre ezen ügy körül is
lelkülméretesen teljesítik kötelességüket, annyival inkább, mert
meg vannak győződve, hogy épen e kérdésben megyejeik érdeke
az országos érdekekkel találkozik. Szerk.

sikert eredményeztetni sziveskedjenek. Ugyan e határo-
zatban kimondott egyuttal az is, hogy e tárgyban külön
kérvény intéztessek a képviselőházhoz, Pancsova város
bizottsága pedig megkerestessék, hogy a kérdéses ügyet,
mint szinte érdekelt fél pártolja, és hasonló fölterjesztést
intézzzen a magas kormányhoz.

Eddig jól ment, és részünkről már régebben, ugy-
mint jelenleg is minden megtéttett, amit egy kérvényező
megtenni köteles, és egyáltalában képes.

De nem állanak a dolgok oda fönt kedvezően:
mert a kikinda-pancsovai vasutvonalra vonatkozó tör-
vényjavaslat, mint állítják, a kormány által vissza fog
vétetni.

Mélyen átértzett szomorú valót képez ezen körül-
mény Torontál vármegyére nézve, és aggodalomba ejti
ennek lakóit.

Torontál 500 ezer lelket számlál, s hazánk megyéi
között a legelső helyek egyikét foglalja el. — Kiterjedése
száz hatvan négyszög mértföld, ipara nincsen, a földmi-
velés és marhatenyésztés képezi az egyedüli jövedelmi
forrást, mely — ha a kereskedelem pang — vajmi cse-
kely s nem ritkán nem elégséges az adófizetési képesség
föntartására. Ezenkinti egyenes és közvetett adója meg-
haladja a hét millió forintot, melynek egy része szin-
tén fordítatik az országosan elvált vasuti garantiákra.

Ha megfontoljuk, hogy miglen adóforintjaink más
vidékek fölvirágoztatására épített vasutvonaloknál elvált
garantiák födözésére fordítattak; addig mi sárba
fuladozunk, közlekedni nem vagyunk képesek, termé-
nyeinket el nem adhatjuk, a kereskedés és forgalom leg-
primitívebb állapotában kénytelenítettünk a véres verej-
téssel összekapart termésünket mint évi jövedelmünk
egyedüli forrását, mint adózásunk kizárólagos alapját
oly áron oda adni, aminőt a helyi szatács önkénye elénk
szab; akkor méltán jajdulunk föl és méltán nézünk két-
ségbeesetten a sötét jövő elé.

Torontálvármegye Magyarország gabnárának ne-
vezeték, de ha nem szeletnék kereszttül a Bach-korszak-
ból származó szeged-temesvári vasutvonal által, azt lehet-
ne **hinni, hogy földjeinken még jóvalab burgonya** sem
terem, mert senki sem találja érdemesebbnek rólunk meg-
emlékezni, és adófizetési képességünket föntartani.

Nem ismerjük sem a magasabb országos, sem az
ugynevezett vasuti politikát, de annyi észszel mégis ren-
delkezünk, hogy fölfoghassuk, miszerint a kikinda-pan-
csovai vonal, melynek kiépítésére — mint halljuk —
garancia nélkül is vállalkoztak, a nemzetgazdasági és
culturalis viszonyokra nézve oly fontos, hogy annak el-
ejtése azonos az e vidék tönkreváltásával.

A megye bizottsága csak nemes kötelességet telje-
sített, midőn e vonal ügyében lelkesen fölszólt; mert
mi nem sorozzuk Torontál vármegye közönségét a mind-
ennapi kérvényezőkhöz közé, hanem ez ügybeni fölszólalá-
sát jogosnak, és minden tekintetben igazoltnak tartjuk.

Hiszen ha egy vármegye hét és fél mil. frtnyi adóval
járul az országos teherviseléshez évenként; ha egy me-
gye kiterjedése 160 négyszög mértföld, termőföldének
hold száma 1,600,000; akkor méltán és jogosan követel-
het egy 14 mértföldnyi vasutvonalat, mely az ország ke-
reskedelmét, iparát világhírűvé tenné, mely czélszerűt és
jövendelő lenne minden tekintetben, mely a megye
közönségét megmentené a sárbafulástól, a földmivelőt
adóképesévé tenné, boldogítaná, mely a hitlere áldásos be-
folyást gyakorolna, mely tehát nem egyedül helyi érdekü,
hanem a monarchia kereskedelmére, az ország pénzügyi
viszonyaira és a nemzetgazdaságra egyaránt tüdőző és
hasznos.

Nem lehet leírni aggodalmunkat, melybe a kérdé-
ses vonalnak föladása által ejtetünk, mint nem lehet elég
híven esetelni a megyének siralmas képét, hogyha a
kikinda-pancsovai vonal kiépítése csak hosszabb időre
elodátatnék is; és ezeknél fogva minden eszköz, mely-
hez a megye közönsége ily kétségbeesett állapot közpe-
tette nyulhat, hogy czélját elérhesse, eltörpül a vállalat
hasznossága, szükségessége, nagysága, és a megye nyo-
morult jövőjével szemben.

Üdvös és czélirányos tehát, de szükséges is, hogy a
megye intelligentiája, minden lakója fölszóljon, köz-
benjárjon, kérvényezzen és fölajduljon, és ezáltal a
közvéleményt részünkre megnyerje. Helye van itt a saját-
föllépésének, mely hivatva van az eszméket tisztázni, s a
jogos igényeknek érvényt szerezni.

Mutassák meg ez alkalommal megyebeli igen tisz-
telt képviselőink, hogy kis hazájuk szívükön fekszik,
hogy küldöiket szeretik, hogy ezeknek panaszát ba-
jait átérzik, hogy a megye közönségének aggodal-
mát, nyomorult helyzetét fölfogják, és hogy rajtuk
segíteni szándékoznak, de képesek is. Hiszen nem vado-
lhatni őket önzéssel, vagy hasonlósággal, mert nem
maguknak és magán érdekeiknek, hanem a nép ezreinek,
az ország határán fekvő szép Torontálnak kéri a vasu-
tat, azon Torontálnak, mely hivatva van a haza nagysá-
gát megőrizni itt, ahol hű örre nem ritkán van szükség; az-
on Torontálnak, melynek rónái bő termésükkel eléggé
képesek foglalkodtatni a vasutat s melynek a többi kö-
zött egy kis községe, Debelán mezővárosa, 25,000 fo-

Glaszár János

rintnyi forgalmat mutat ki egy-egy hetivásár alkalmából csak a marha eladásban.

Eme felszólalásunkban nincs túlzás, egészben csak a valót adtuk elő; de ha szavaink nem eléggé válogatottak, sit venia verbis, jusson számunkra bocsánat, mert tollunkat nem önzés, hanem a tiszta közérdek vezette, eszménk a valóság követelménye, panaszunk a közönség jogos igényeinek tolmácsolása, a netán élesebb hangot pedig az aggodalom és létkérdés vegyítette cikkünkbe: miután attól tartunk, hogy 20 év múlva sem leend vasutunk, mely esetben a civilizatio népünk nagyrésze nézve terra incognita maradand.

Hady Döme.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 15-én.

Elnök Perczel Béla az ülést megnyitván, bemutatja Teleszky István megbízó levelét.

Szeniczey és Helfy képviselők kérvényeket nyújtanak be.

Onossy Máttyás kérdést intéz a belügyminiszterhez: nem tartja-e elérkezettnek az időt arra, hogy a megyék és községeknek a közegészségügy körébe vágó gyakorlati intézkedések körüli közönységekükről nyert tapasztalás folytán a községeknek orvosok, szülészek és gyógyszerárúkkal ellátásuk iránt a kormány részéről történjenek kötelező intézkedések?

Kérdi továbbá a belügyminisztert, hogy miután a községek rendezéséről szóló 1871. XLIII. t. cz. VI. fejezetének 67. §-a rendel, hogy: „az elaggott jegyzők, és a jegyzők özvegyei és árvái sorsának biztosításáról, segély és nyugdíj-pénztárak vagy gyámintézetek föllállítása által a törvényhatóságok szabályrendeletileg tartoznak intézkedni:” történt-e a törvénynek ezen érvényesítésére nézve valamely intézkedés, és ha igen, nem tartaná-e észszerűnek a miniszter ezt a törvényhatóságokkal közölni, s nem tartja-e szükségesnek, hogy az ily törvényhatóságok a törvény világos rendelkezésének — megszabandó határidő alatti — fogantatására sürgetessenek?

A beadott interpellációk közöltetni fognak a belügyminiszterrel.

Irányi Dániel indítványozza, hogy a mult héten beadott azon határozati javaslata, mely szerint a kormány utasítsa, hogy a pénz- és hitelválság, valamint az inség tárgyában mielőbb észszerű előterjesztéseket tegyen, a hétfői ülés napirendjére tüzessék ki.

A ház az indítványt elfogadta.

Széll Kálmán, az állandó pénzügyi bizottság előadója, bemutatja annak jelentését az állami kiadások fedezésére szükséges kölcsön fölvételéről szóló tervjavaslat tárgyában, s kéri azt sürgős tárgyalás végett az osztályokhoz utasítani.

Az osztályok utasítottak, hogy a beadott tervjavaslatot a holnapi ülés után vegyék tárgyalás alá.

Ghycozy K. p.-i. miniszter arra kéri a házat, hogy miután nem okvetlenül szükséges ugyan, de kívánatos, hogy a tervjavaslat tárgyalása sokára ne halasztassék, a közp. bizottság jelentését a vasárnap tartandó ülésben a háznak bemutatassa, mely alkalmal a tárgyalási nap is meghatározható.

Az elnök ezen értelemben mondja ki a határozatot.

Tárgyalás alá vétetett a központi bizottság jelentése a honvédelmi miniszterium hivatalai részére emelendő épületről szóló törvényjavaslat tárgyában.

Kubinyi Arpád előadó ajánlja a törvényjavaslat elfogadását. **Zsedényi Ede** azt hiszi, hogy a honvédelmi miniszter rossz időpontot választott a törvényjavaslat betérjesztésére, hivatkozik az államépületeknél még mindig bekövetkezett tulkiadásokra, emlékezteti a házat Kerkapolyi szerencsétlen pénzügyi operációira, s az indítványozza halasztassék el ezen törvényjavaslat tárgyalása, a jövő költségvetés tárgyalásáig.

Szende Béla miniszter hivatkozik költségvetésére és megtakarításaira, melyekből kitűnik, hogy haszontalan költségeknek nem barátja, nem lát ugyan nagy bajt abban, ha az építés egy évre elmarad, de a jelen perczet építési szempontból a legkedvezőbbnek tartja s az építés által sok iparos és munkás foglalkozást nyer.

Tisza Kálmán elismeri a miniszter takarékoságát, de Zsedényi érveit is, s azért tekintettel a helyzetre ez utóbbinak véleményéhez járul.

Miután a miniszter is belenyugszik, a ház Zsedényi indítványát fogadja el.

Következett az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Mataska előadó a törvényjavaslatot a jogügyi és központi bizottságok ismert indokaiival védi és elfogadásra ajánlja.

Hammrsberg Jenő igen szépen összeállított beszédben szól a törvényjavaslat ellen, és taglalja különvéleményében annak idején kifejtett és ismert nézetét.

Lazar Ádám örömmel üdvözlö a javaslatot, szerette volna, hogy a miniszter nyilatkozzék a tárgyalás előtt, kifogásait a részletes tárgyalásnál fogja előadni, ezek a jogtudorságra és a három évi gyakorlatra vonatkoznak.

Tisza Kálmán kéri a minisztert miért nem szól. **Pauler** miniszter bejárja a többi szónokok nyilatkozatát, azután fog felelni.

Tisza Kálmán úgy látja, hogy a miniszter nem akarja, hogy érveit valaki hozzászólhasson, osztja Hammersberg nézetét, mert nem akarja, hogy ismét külön kaszot teremtsünk.

Csemeghi Károly az eddig előadott ellenérveket iparkodik czáfalni egy tartalomdus beszédben, mely azonban sokszor a szónok ismert nem igen rokonszenves előadása folytán visszatesztet szül.

Ezután gr. **K. Oly** István felsőházi jegyző nyújtja át, a felsőház által változatlanul elfogadott törvényjavaslatokat az 1871. évi XXXI. t. cz. 24. szakaszának módosításáról, a váltó hamisításoknál követendő eljárásról, a pesti telekkönyvek újra elkészítéséről, és a kereskedelmi tengeri hajók lajstromozásáról.

Olah Gyula a törvényjavaslat ellen szól és erős

polemiába bocsátkozik Csemeghi államtitkárral, mely alkalmal egy pár csipős személyes megjegyzést is tesz, és roszalja, hogy szónok oly megvetőleg szölk a magyar ügyvédi karról.

Csemeghi szavait helyreigazítja, kijelentvén, hogy ő a magyar ügyvédi karról különösen nem is szölk, határozottan visszautasítja előtte szölk invectíváit.

Olah Gyula replikál, s azt hevében egy kissé imparlamentaris módon teszi.

Irányi Dániel egyetért Csemeghivel arra nézve a mi előni szándékoltatik, s szokott nyugodt objectiv módon előadja, hogy azt más uton is el lehet éni nevezetesen Franciaországból von példát.

Pauler miniszter igen melegen és ékesen védi a törvényjavaslatot, rögtönözött, de azért nem kevésbé kitűnő beszéde zajos eljenzéssel fogadtatott a jobboldal részéről, s az ellenvéleményekre is nagy hatást tett, felszólalását azzal fejezte be, hogy senki által sem fogja magát utasítani, mikor szölkjon.

Holnap ülés.

A pénzügyi és vasuti bizottságok együttes ülése a keleti vasut ügyében.

Csemeghi elnök jelenti, hogy Weninger Vincze meg nem jelenhetvén irásba adta be a választ.

Koriz mics jelenti, hogy Hiedegkuti, a kitűzött időre megjelent de akkor ki nem hallgatattván irásban adta be a választ, Thomen Achilles pedig Schweitzből jött meg a kitűzött napra és kész bármikor megjelenni.

A keleti vasut igazgatótanácsa részéről megjelent br. Vay Miklós elnök, br. Bánffy Albert igazgatótanácsos és Ziegler titkára ki a válaszokat a föltett kérdésekre fölvolvata, ezekből kiemeljük, hogy az igazgatótanács tagjai 1872 óta fizetést nem huznak, a párisi szerződésekre vonatkozólag megjegyeztetik, hogy a kormánynak joga és kötelessége volt a káros intézkedések ellen tiltakozni, ezt tehát ezen szerződésekre nézve is elvárta az igazgatótanács ha azokban a kormánnyal csakugyan veszélyt látott volna, az igazgatótanács azt hiszi, hogy a bajok kuttforrása nem a párisi szerződésben keresendő de abban, hogy nem lett teljesítve, továbbá hogy a vállalkozó külföldi volt és végre, hogy a kormány oly nyomasztó föltételeket szabott és követeléseket tett, melyek súlyá alatt mindegy vállalkozó összeroskadott volna.

A fémernőkre nézve megjegyzi az igazgatótanács, hogy annak kinevezése nem Warringtól magától függött de közös egyetértésnek volt föntartva, az elbocsátás pedig az alapszabályok szerint az igazgatótanácsot illette. A részvények kibocsátásába bele nem egyezhetett az igazgatótanács mert akkor nem is létezett. Az ezüstben befizetést és a tásulatra papírban iratást elismeri az igazgatótanács, de ez a párisi szerződés értelmében történt.

Hogy az agio különbzet kinek javára maradt, azt az igazgatótanács nem tudja, de gyantítja, hogy Warring javára, mert ennek visszalépe után az Anglobank ezen különbzetet a tásulat javára írta. E szónok ezt a párisi szerződésben kihagyását, észrevette az igazgatótanács, de mivel a vállalkozó a pálya egész kiépítésére vállalkozott, a tásulati tőke átbocsátása mellett, erre sulyt nem fektetett. Előleges munkálatok címén 600 ezer frt kifizetést Warringnak, az engedély átruházásának egyik föltétele lévén, ez ellen az igazgatótanács nem szólhatott.

Arról, hogy a párisi szerződés megkötésénél közbenjárók miködtettek-e, nincs tudomása az igazgatótanácsnak, mely akkor nem létezett.

Az igazgatótanácsnak van tudomása a Warring által a franco-banknak eladott prioritások árkeletjéről, erre vonatkozólag előterjeszti a szerződés másolatát, melyek különben akkor a kormánynak is átlettek küldve.

Nincs tudomása mennyi fizetett be az Anglobanknál, azt azonban, mennyi folyt be a tásulat javára, arról van tudomása az igazgatótanácsnak és erre vonatkozólag betérjeszti a kimutatásokat, különben az ügy egészen még nincs lebonolytva.

A válság kitörésekor azért nem hivatott össze rendkívüli közgyűlés, mert a kormány magatartása följogosította az igazgatótanácsot azon föltétele, hogy a bajon segíthet, azután előadatik, hogy a kormány mitem tett a tásulatért, minek folytán kényszerítve volt megkötni Warringgal az egyezséget.

Az igazgatótanács az ez ügyre vonatkozó jogügyi véleményeket és a szóbeli egység tárgyalásokról fölvett jegyzőkönyvet bemutatja.

A visszatartott másfél millió Waringnek a munkálatok fölvizsgálására kiküldött kedvező távirata folytán lett kifizetve, a később irásban beadott dícsérő jelentés betérjesztetik.

A pálya teljes kiépítésére vonatkozó a kormány által tett teljesen megnyugtató nyilatkozatot a pénzügyi és közl. miniszterrel tették szóval.

Az anglobank nemteljesítette a megígért pótlást a tényleg befizetett és a tásulat javára írt összegek közt. A rendkívüli közgyűlések szabályszerűleg történtek az erre vonatkozó összes adatok betérjesztetnek.

A kormány irányában föntartja a tásulat teljes mérvben követelését, és azokról csak a garancia fölemelése esetében lett volna hajlandó lemondani, elismeri a kormány föllyegyeti jogát, de nem azon jogát, hogy a követelések föltött mint érdekelt fél bíraskodhassék.

A 2 millió másodprioritások eladása ép úgy, mint megvásárlása csak föltételes volt, a visszavásárlás azért történt mert a pénzügyminiszter a vállalat rendezésére oly ajánlatot közölt a tásulattal, melynek alapföltete a visszavásárlás volt, melyet még aznap kellett kinyilatkoztatni, mikor az ajánlat közöltetett, mert a bank-consortium meghosszabbítást adni nem akart, az igazgatótanács pedig ki nem tette magát annak, hogy a kormánnyal által ajánlott kedvező ajánlatot lehetetlenné tegye.

Brode Lipótnak vizsgálóbizottsági elnök által fardozásaiért kért 40,000 frt ki nem fizetett.

Azt, hogy a pálya építése mértöldenként 840,000 frtba került, csak szakértők kiküldése által lehetne megbizonyítani, egyébiránt összehasonlítva a segesvár-bras-

sói és kolozsvár-koesárdi vonalokra fordított összegekkel az építési költségek megegyezőnek tűnnek föl.

Befejezvéen előadását a föltett kérdésekre, melyben igen sok hivatkozás történt arra, hogy az ami történt, a kormány beleegyezésével történt, és más tásulatoknál is így volt; az igazgatótanács megjegyezéseket tesz Hollán előadására és tiltakozik az ellen, hogy a kormány közegeit lelkiismeretlen eljárással vádolta volna, végre tagadja, hogy a vonalak tüzetesen fölmérve, a költségek helyesen kiszámítva, és a dotatió eredetileg elégséges mérvben megszabva lett volna.

Elnök megjegyzi, hogy van még 6 kérdés, melyre válasz nem adatott.

Br. Vay megjegyzi, hogy ezek oly megjegyzéssel jutottak az igazgatótanácshoz, miszerint nem tudhatta, hogy azokra is kívántatik válasz, ezt tehát később fogja betérjeszteni.

Legközelebbi ülés ünnepek után az elnök által fog kitűzteni.

Ghycozy Kálmán pénzügyminiszter beszéde

május 13-dikán tartott ülésben.

(Folytatás.)

Tekintetbe kell venni továbbá t. ház azt is, hogy a törvényhozás bármely észszerű, gyökeres intézkedéseket állapíton meg, bármiként gondoskodjék is az állam fövelmeinek emeléséről, mindezen intézkedések és törvények még azon esetben is, ha sikerülne a jövő 1875. évben a hiányt a zárszámadásból egészen eltüntetni, az 1875. évről első felében nem fogják azon hatást gyakorolni, amely fölül különben, ha már hosszabb ideig érvényben lesznek, várható lesz. A jövő esztendő első felében tehát, ha nem is oly nagy összegben, mint az idén, de némi segélyre az állampénztárnak mégis szüksége lesz. E fölött még a kilenczes albizottság jelentése szerint is a jövő évben mintegy 6.500,000 frtot teend azon összeg, mely a már megkezdett és félbe nem hagyható beruházások folytatására és bevégzésére szükséges és a mely összeg még a legrendesebb háztartásban is kölcsönvétel földözhető. Az állami és engedélyezett vasutak építési vállalkozóinak is sok követelési vannak az államon. Legnagyobb része ezen követeléseknek nem realis, de kérdésen kívül előbb-utóbb eljön az idő, midőn ezen követelésekre kisebb-nagyobb összegeket fizetni kell. Itt még nem is említem azon 10 millió tallért, melylyel a keleti vasut másodosorozatu prioritásaiért vagyunk adósak és melyet, ha időközben ezen prioritások el nem adtatnak, vagy nem prolongátatnak, augusztus végétől kezdve 6 hó alatt ki kell fizetnünk.

Mindezeknél fogva t. ház, azon meggyöződésre jutottam, hogy azon 153 millió kölcsön második részének fölvételét, melyet a t. ház elvileg már az 1873-dik XXXIII. t. czikkben elhatározni méltóztatott, tovább halasztani nem lehet, mert szükséges gondoskodni azon összegekről, és idejében gondoskodni, melyek az államháztartás föntartására megkivántatnak. Ezen okból t. ház ezen alkalmal bátor leszek egy törvényjavaslatot betérjeszteni, amelyben fölhatalmazást kérek arra, hogy az említett 153 millió kölcsön második sorozatát, mely szintén 76 és fél millió osztrák értékű forintot tesz, az államra nézve minél kedvezőbb föltételek alatt kibocsátassam, vagy esetleg ugyanazon összeg erejéig más kölcsönt köthessék.

Az összeg nagyságának indokolására nézve, melyet kérek, ismét a 9-es bizottságra hivatkozom, mely maga is fölmérve a helyzetet, 55 millió frtnyi effectív értékű kölcsönt jelentett be az államháztartás föntartására szükségesnek. A javaslatom szerint fölvendő kölcsönnek összege pedig névszerinti értékű és a 9-es albizottság nem reflectált egynemelyikére azon szükségleteknek, melyeket a t. ház előtt említettem föl.

Átalános meghatalmazást vagyok kérni kénytelen, mert a kölcsön megkötésére nézve határozott föltételeket a t. ház elé nem terjeszthetek. Az eddigi szokástól eltérő, de más parlamentek szokását tekintve, nem alkotmányellenes eljárás ez. És miután a kérdéses kölcsön nagyobb része különben is később, részben a jövő évben fog szükségeltetni, magam is óhajtanám, hogy annak kibocsátása valamivel későbbre halasztassék, és az ne egyszerre, hanem részben tétessék folyóvá, úgy mint az állammal szükségletei időnként fölmérülni fognak. Mindenesre ha már fölhatalmazást kérek, szükségesnek láttam arra is fölhatalmazást kérni, hogy esetleg más kölcsönt is köthessék, mert azon consortumok, melylyel a 76 millió kölcsön a mult őszzel köttetett, azon alkalmal tett ajánlatánál fogva azon joga van, miszerint követelheti, hogy azon esetre, ha az állam 1874—5-ik években újabb kölcsönt akarna kötni, először is ő vele bocsátózzék érintkezésbe, de ennél több kötelezettsége azon ajánlatánál fogva nincs. Kérdésen kívül, t. ház, igen szomorú azon kép, melyet államháztartásunkról a t. ház elé terjesztettem. (Ugy van! balfölk.) Én nem kételkedtem az előtt, és nem kételkedem most sem, hogy államháztartásunk egy bizonyos idő múlva — már az 1875-ik évben is, kielégítőleg — rendezhető, mert van idő arra, hogy addig az e végre szükséges előintézkedések megtéthesesenek, de most ez évről folyama alatt a minden oldalról váratlanul reám tödülő nehézségeknek legyöze — megvallom, — igen nehéz föladat, oly nehéz, hogy arról, hogy képes leszek-e azt tökéletesen megoldani: jöftállást vállalni nem merek, de mégis szükségesnek tartottam a tényleg állást, úgy amint van, a tisztelt ház elé terjeszteni, hogy ismerve azt, a baj orvoslási módjáról annál sikeresebben intézkedhessék.

Van pedig t. ház módja a baj orvoslásának, van mód és eszköz arra és lehetősége annak, hogy államháztartásunk rendezessék. (Halljuk!) Egy azonban e tekintetben mindenekelőtt és okvetlenül szükséges: s ez a nemzetnek áldozatkészsége két irányban. Egy részül békés eltűrésre azon nélkülözéseknél, melyekkel a kiadások, a költségeknek megkímélése egy a magán, mint állami életben jár; másrésztül kész elvállalása és vitele azon terheknek, melyek nélkül államháztartás a világon még sehol sem rendeztetett.

A 9-es bizottság véleménye legnagyobb részt oly javaslatokat foglal magában, melyek nézetem szerint és ezétra vezetők és kivételök. Nagy hatást várok azoktól államháztartásunk rendezésének érdekében. Ha némi kétséget támasztok hatásuk iránt, az csak abból áll: hogy nem tudom, vajjon s gyökeres intézkedéseknek azon nagy tömegét, melyet a 9-es bizottság javasol, aránylag rövid idő alatt tervezni és kivinni az emberi erőt és tehetséget nem haladja-e meg?

A 9-es bizottság a közigazgatási, pénzügyi és községi közegeknek gyökeres átalakítására több rendbeli javaslatot tesz. Ezekkel most részemről nem óhajtanék foglalkozni, mert fölületesen szólni e tárgyakról csak félreértésekre vezethet; kimerítőleg szólni pedig sokkal messzebb vezet, mint ami egy beszéd keretébe foglalható.

En leginkább a 9-es bizottság jelentésében foglaltakat, illetőleg azokra kívánok vonatkozni, melyek közvetlenül a költségvetésre vannak hatással és e részben is egyedül — az 1875-ik esztendőre akarok ezuttal vonatkozni, mert több esztendőnek összefoglalása az előadást homályossá teszi, és a legnagyobb nehézség különben is az 1875-ik éven rejlik, és ha azon túl leszünk, a többi évek nehézségeit legyőzni sokkal könnyebb lesz.

A 9-es bizottság javaslatai szerint az 1875. évi költségvetés következőképp állítható elő. A rendes kiadásoknál a 9-es bizottság 6,851,146 ft megtakarítást javasol, a rendkívüli kiadásoknál 4,812,800 ftot; összesen tehát 11,955,073 ftot. Javaslatai által a jövedelmet emelendőnek véli 13,399,966 ftal, s a végeredmény mégis az, hogy 1875-re mind-e mellett 16,539,599 ft hiánylat mutatkozik. De mivel ezen hiánylatnak is 6,574,000 ft olyan költség van, melyet mint említettem, még beruházásokra kell fordítani, a valósággal fedezendő összeg a 9-es bizottság jelentése szerint 9,955,599 ftot tesz. Ez összeget a 9-es bizottság az állami előlegekből, ugymint a sorsolási és a gümöri kölcsönből kiadott előlegekből, a közös actívákából, és a felveendő új kölcsönből javasolja fedeztetni.

Ami azon megtakarításokat illeti, melyeket a 9-es bizottság javasolt, én azokat saját miniszteriumom részéről elfogadhatónak, és érvényesítendőnek tartom annyiban, hogy a mennyiben egyben másban a megtakarításokkal egészen nem érhetem el azon összeget, melyet a 9-es bizottság javasol, ezt helyre pótolhassam más megtakarításokkal, melyekre a 9-es bizottság, a részleteket nem tárgyalván, figyelmeztet nem terjeszthette ki. Meg vagyok győződve, hogy miniszter társaim szintén minden igyekezetüket oda fogják irányozni, hogy a megtakarításokat kellő mérvben eszközöljék; minthogy azonban ez alkalommal céltom nem az, hogy a 9-es bizottság munkálataival szemben minden tekintetben állást foglaljak, hanem főképp pénzügyi helyzetünk érdekében akarok szólni: ennél fogva azon részletekkel, melyekből ezen megtakarítások állhatnak s a melyek különben is annak idejében az 1875. évi költségvetésben fognak leginkább érvényre juttathatni, körülmenyesen nem foglalkozom; hanem figyelmemet a 9-es bizottságnak csak azon javaslataira akarom kiterjeszteni, melyekben eltekintve egyéb javasolt reformoktól, közvetlenül az állam jövedelmeinek öregbítésére vonatkozó intézkedéseket foglalnak magukban.

A 9-es bizottság e javaslatai három osztályba sorozhatók. Az első osztályba tartoznak azon javaslatai, melyeket a főálló adótörvények reformjára nézve ad elő; a másik osztályba tartoznak azon javaslatai, melyeket az államjavarok értékesítésének tekintetében indítványoz, végre a harmadik sorozatba helyezem azon javaslatokat, melyekkel új adó-törvényeket hoz indítványba.

Ezeket szemügyre vévén a hozandó törvényes intézkedéseknek egyik legsürgősibke, az egyenes adóknak egymás közötti arányosítása és igazságos kivétele, mert a teherviselést kétségkívül nagyban könnyíti annak igazságos kivétele is.

A jövedelmi és a személyes adóknak javítására vannak a miniszteriumban készülőben törv.javaslatok, melyek annak idejében a t. ház elé terjesztethetnek; a földadó szabályozása iránt pedig, mint tudni lehet, a két ház között folyamatban vannak a tárgyalások. Hasonlóképpen nagyon sürős azonban az egyenes és közvetett adók kezelésének, kivételeinek, beszedésének és behajtásának szabályozása is, mert az a d o h á t r a l é k o k azon nagy tömege, mely zárszámadásainkban mutatkozik, az előlékhez nem szokott kiállás előtt állami hiteltünknek tönkre teszi, és lehetetlenné teszi a rendes pénzügyi gazdálkodást, kétségkívül ered ezen restantiák nagy tömege onnét, hogy terünk nem csakélyek; de meggyőződésem szerint legnagyobb részben a kezelésnek hiányából ered, mert azon véleményben vagyok, hogy Magyarország népe a rá kivettett folyó adókat vagyonaának, tőkájének esorbitása nélkül évenként megfizetheti, amint 867-diki évtől fogva ez ideig minden évben azon összeget, melyet az egy évben kivettett egyenes adók summája tesz, valósággal meg is fizette. A restantiák azon nagy tömege, melyet az abszolút kormánytól átvettünk, és melynek tulhalmozása az ország némely vidékén azon időtől fogva mondhatnám gondatlanul megengedett, az adórestantiák azon nagy tömege az, ami tönkre temé az adókat, ha egyszerre behajthatók.

Ennél fogva helyesnek tartom a 9-es bizottság azon javaslatát, hogy a folyó adók különitessenek el a restantiáktól, úgy hogy az 1875-ik éven már mindegyik adó a folyó adóról külön adó könyvet kapván, külön az adó teljes szigorral hajthatók be, a hátralékok bizonyos évekre fölözva hajtsanak be. (Élénk helyeslés.) Természetesen előre bocsátván azt, hogy előbb ezen restantiák annak rendje szerint országsszerte liquidálandók, és kitöröndők, azok, melyek behajthatlanokká lettek, hogy anná könnyebben behajthatassanak azok, melyek még mint fizetendők fennmaradnak. (Helyeslés.)

Helyesnek tartom a 9-es bizottság jelentésének azon részét is, melyben azt javasolja, hogy azok, kik nagyobb adósségeket fizetnek, adójukat egyenesen az adóhivatálnál fizessék be; mert így azokat jobban lehet ellen-

őrizni, másrészt pedig e szerint a községekben kisebb adósszegek maradván föl a beszedésre, a községi előjárásokra az adóknak beszedését sőt kényszer útján való behajtását inkább lehetett bizni, mert a községek előjárásai már nagyobb összegeket is, melyekkel a községek olykor adás-vevéssel, vagy haszonbéri válatokkal terhelik magukat, pontosan beszokták szedni; befogják tehát hajthatni az adót is, ha kellő felelősséggel e teendőnek teljesítésére fognak kötelezteni. (Tetszés.)

(Folytatása következik.)

Különfélék.

Budapest, május 15.

Tanári kinevezés. Király ő felsége ponori The werk Emil budapesti főgymnasiun tanárt, s a magy. tud. akadémia levelező tagját a budapesti egyetemhez, a klasszikai philologia nyilvános rendkívüli tanárává nevezte ki.

Gr. Szapáry Gyula belügyminiszternél tegnap fényes estély volt, melyen a delegatio és országgyűlés számos tagja jelent meg. A közös miniszterek: gróf Andrássy, Holzgethan, Kuhn is sokáig időztek e fényes társaságban. A lengyelek közül Smolka és Grocholsky nemzeti öltönyben jelentek meg. Ott voltak herceg Fürstenberg, hg. Schwarzenberg, gr. Kinsky sat. A társalgás, mely többnyire a magyar viszonyokról folyt, élénk, érdekes volt. Az arisztokrácia hölgyei közül is számosan voltak jelen; a szeretetreméltó fogadásokban kifáradhatlan szellemes háziasszony, b. Eötvösné, gróf Karácsonyiné, gr. Károlyiné, Csekonics, s b. Edelsheimné körül egy-egy festői érdekes kör alakult.

B. Edelsheim Gyulay katonai főparancsnok tegnap délelőtt meglátogatta b. Anguszt kisérteben az irói kör helyiségét. Érdeklél kérdezősködött az irói kör megalakulásának körülményei, a kör főállása és működése felől, s kedélyes társalgás közben elmondta, hogy tíz éves kislát kivette a bécsi akadémiai gymnasiumból s eleinte magán uton taníttatja magyar nyelvre, hogy aztán magyar intézetben képeztesse tovább. A katonai hatalom főbb képviselőinek e közlekedése épen az irói és művészi körökhöz mindenesetre örvendetes jele a megváltozott időnek. A főparancsnok valami fél óráig mulatott a körben.

Az orosz czár veszély fenyegeti Londonban. A „N. fr. Pr.“ ugyanis arról értesül, hogy az angol királynőt figyelmeztették azon veszélyekre, melyek a czár Londonban fenyegetik. A királynő rendőrfőnökének meghagyta, hogy a legszigorúbb intézkedéseket tegye megőltalmazására. Milyen nagy szerencsétlenség, ha valaki orosz czár és Lengyelországa van.

A terézvárosi klub május 17-dikén esti 7 óraker tartja meg helyiségének (a templom- és király-utca sarkán 49 sz. a.) ünnepélyes megnyitását.

A hétfői audientia, mint a „Föv. Lap.“ írja, a kihallgatandók közt volt egy korosabb pörösszony is. — Mikor az előteremben a nevet olvasták, jelentkezett, hogy ott van. Mikor egy más nő nevet olvastak, akkor is ő felelt. „De hát már egyszer felelt.“ — mondá neki a cabinet-titkár. „Igenis, kérem alásan.“ Mindamellet ő felelt egy harmadik nő névre is. „De hát asszonyom, — figyelmezteté a titkár, — csak nem három külön személy kegyed?“ „Nem, kérem alásan, én csak egy személy vagyok, de három nevem van, mert három férjem is volt, s mikor fölirattam magamat audientiára, azt gondolám, hogy ő felsége előtt nem illenék eltagadnom azt, ami bizony igaz, s ezért föl is irattam becsületesen mind a három nevemet.“

A fagy ma éjjel ismét fenyegetőzött. A hőmérsék tegnap az uralkodó erős északi szél miatt, a déli órákban 8—8 és fél fokra süllyedt le, úgy hogy komolyan attól lehetett tartani, hogy az éjjel ismét fagygni fog. Estére kelve azonban, a hideg orkán lecsillapodott s enyhébb légáramlatnak adott helyet. Reméljük ez volt az idén utolsó komoly fenyegetőzése a szeleséves időjárásnak, s a gazdák többé nem lesznek kénytelenek remégg szívvel állni a hőmérő előtt, s arról olvasni le vetéseik sorsát. A fagyosszentek már mind vagy elvonultak, vagy átvonulóban vannak. — Romániában a mult-kori fagy szintén óriási károkat tett a gyümölcsben és szőlőben. — A bár ára ott egyszerre kétszeresre szökött föl.

Ismét borzasztó tüzvész volt Erdélyben. Alig pár héttel ez előtt szult el Gyergyó-Szent-Miklós, már ismét Erdélynek egyik nevezetes helye, Egerb egy, a székely huszárok ez egyik ősi fészke lett a lángok martalékává. A tűz, mely 114 lakházat pusztított el minden gazdasági épülettel együtt, f. hó 11—12-dike közti éjjel 12-11 óraker kezdődött s éjjel után 3 óraker Egerb egy megsemmisült! A pusztulás borzasztó, szivrázó képet nyújt. Az egész város egy üszök-halmaz, melyet egy esomni koldusbotra jutott magyar és román polgártársunk sirva áll körül. Egerb egynek legfőbb ipartüdjája, fő kenyérkeresete a káposzta mivélésben állott, — most oda vannak a gazdag ültetvények, gazdasági melegágyak egytől-egyig. A tűz borzasztó gyorsan terjedett, s valóságos orkán hajtotta végig a városon, úgy hogy oltani lehetetlenség volt, s az emberek alig tudtak menekülni. Két gyermek s sok szarvasmarha esett a lángok martalékául. A tüzet csak másnap lehetett végképpen eloltani, mely egy szegény ember házában támadt szerencsétlenségéből. A kárt mintegy 300,000 ft-ra becsülik, de alkalmasint ennél is több lesz. A királyhágon tudról ismét segélykiáltás hangzik magyarországra, óhajtjuk, hogy e kiáltást segély kövesse.

Rövid hírek. Prielle Kornélia asszony Pozsonyban először a „Kamelias hölgy“-ben lépett föl, s aratot nagy diadalt. A „Grenzboten“ ez alkalomból megrója a pozsonyi arisztokrátiát, mely még a legkitünőbb magyar művésznő játékát sem tartotta érdemesnek rá, hogy miatta elmenjen a magyar színházba. — Kerkapoly csillag-utcai háza, — mint a „P. L.“ írja — repedezik, úgy hogy a benne lakók fenyegetve vannak. — Farkas Béni, ki a maros-vásárhelyi kir. törvényszék börtönében ül fogva, közelebb szökési kísérletet tett. Epen midőn

a börtönszobából az átfurt padozaton leereszkedett a pin-czébe s ott gyertyát gyújtott, vették észre az őrk. — Pár nap előtt a megáradt Kőrösön 10 emberrel uszott egy tutaj N.-Várad felé. De Fugyi-Vásárhely előtt egy, a víz alatt levő ezölöbbe itódott oly erővel, hogy a tutaj szétszakadt és mind a 10 ember a vízbe esett, csak egynek sikerült életét megmenteni, kilencz pedig a vízben találta halálát. — A nemzeti zenede május hó 19-én délutáni 4 óraker a zenedei helyiségben (egyetemter 5. sz.) közgyűlést tart, melyre a t. cz. egyleti tagok tisztelettel meghívotnak. — Az egyetem es tanítógylés számára a képviselőház elnöksége átengedte az országgyűlés termét, ha abban az időben nem lesznek országos ülések. A főpolgármester is megígérte a város részéről a pártolást.

Nemzeti színház. Szombat, május 16. „A Troubadour.“ Opera 4 fől.

Táviratok.

Grác, május 14. Az igazságügyminiszter holnap Marburgba érkezik, holnapután pedig Grácban tartózkodik, hogy mindkét városban az új igazságügyi paloták építésének sokat vitatott kérdését elintézzze.

Karlsruhe, május 14. A második kamara tegnap esti ülésében folytattott az ó-katholikusokról szóló törvény részletes tárgyalása. A szavazás bezárása előtt az ultramontánok nevében Leuder protestál a törvény ellen, mely nézetük szerint az alkotmányba és a nemzetközi szerződésekre ütközik. Dri J. Jolly államminiszter ez óvást jelentéktelennek nyilvánítja, mire az ultramánok a házból távoznak. Erre a törvény egyhangulag elfogadtatott.

Madrid, május 13. Az új miniszterium ma délben tette le hivatalos esküjét. Több tartományi kormányzó és magasabb hivatalnok beadta lemondását. E kormány hajlandó valamennyi lemondást elfogadni s egyáltalában a viszonyoknak megfelelő ergélylyel eljárni.

Brüssel, május 13. Az orosz czár a „Livadia“ hajón elhagyta Vliszassék; a „Echo du Parlement“ szerint a „Livadia“ a Schelde torkolatában zátonyra került, a dagály beálltával azonban folytathatta útját Angliába.

Versailles, május 13. D'Audifret-Pasquier herceg tudatá a jobbközép tagjainak értekezletével, miszerint a kormány kívánni fogja, hogy mindenekelőtt a választási törvény tárgyalassék; a kormány ebből kabinetkérdést csinál. A jobbközép és a mérsékelt jobboldal egyhangulag a kormány támogatását határozta el. — A nemzetgyűlés mai ülésében Buffet 387 szavazat közül 360-nal ismét elnökké választatott. A baloldal nem szavazott.

Bukarest, május 14. A képviselőkamara az uralkodó fejedelmi párnak testületileg nyújtott át egy részvét-fóllirat, mely az ország részvétének ad kifejezést Mária hgnó elhunyt fölött.

London, május 14. Bilbaoból jelentik, hogy ujltag körülzárattatól tartanak.

Windsor, május 14. A czár és Alexis nagyherceg tegnap este ideérkeztek és az egybegyűlt nagy néptömeg által lelkesülten üdvözöltettek. A város lobogókkal volt díszítve.

New-York, május 14. Gonzales, San Jose de Guatemala helyparancsnoka, Magal amerikai alkonzulra személyes vizálya miatt 200 bottítást veretett. A kormánykatonák közbenjárásának sikerült a végrehajtás ismétlését megakadályozni; egyuttal vonakodtak Gonzalesnek Magal agyonlövétése iránt kiadott parancsát teljesíteni, és Gonzaleset, ki meg akart szökni, elfogták.

Közzgazdaság.

Budapest, május 15.

Az időjárás, mely a legutóbbi három nap alatt ugyancsak igyekezett eleget tenni a három fagyos szent (Pongrácz, Szerwác, Bonifác) nevének, ma enyhébbre fordult. Hogy a kellemetlen időjárás kárt tett volna valahol: még eddig sommi tudomással nem bírnk róla. — Ellenkezőleg a vidékről igen kielégítő értesítéseket kapunk a vetések állásáról.

A konzuli jelentések XV. és XVI. száma küldetési be hozzánk. Többek közt Java, Amsterdam, Sentasi, Sevajevo, Aleppo, Singapore, Kopenhágából tartalmaz jelentéseket 1872. évről.

Szántás-és ekeverseny Szepesben Mint a „Föld.“ Erd.-nek írják, május 1-én, egyidejűleg az állami lötevényesítési jutalomdíj kiosztással, tartatott meg a szepesi gazdasági egylet választmánya által rendezett próbaszántás-és ekeverseny a Szepességen készített ekékkel. Konkurrált összesen 6 mesterember 15 különféle szántási eszközzel. Dicsérő okleveleket az egylettől nyertek: Linday, Reich Iglón és Steiner Késmárkon az általuk készített ruhadról és Girtler-féle ekékért. Azon fölül kiosztatott 6 ezüst forint a legjobban szántó cselédeknek, és Galgon Mihály szepességi születésű, Temesváron lakó ügyvéd urnak ajándéka 1 arany a legjobban dolgozó ekének készítője részére, mely utóbbi díj Kuneh K. kovácsnak Póprádon íteltetett oda. A számosan egybegyűlt közönség nagy érdekléssel kísérte ezen próbaszántást, és hason-nemü kísérletek jövőre is folytatattni fognak.

A budapesti gabna-és értéktőzsdéről, május 15. A gabonaiület ismét korlátolt volt. Értékűzletekre nézve a tőzsdé magatartása elég jó volt, s az árfolyamok spekulationalis illettőleg játékpapírokra némileg emelkedtek. Csak zárlatnál fordultak elő nyereségy-értékesítések, mi az árfolyamokat gyengítette. Magyar sorsjegye 76.25, pesti közuti 277, angol-magyar bank 32, municipalis 25.75, magyar hitel 45.75—146.5, földhiteltársulat 57.75—58, frankó-magyar 62, hivatalnok egylet 43—44, külvrosi takarékp. 5, molnárok és sütők malma 42—243, Blum-féle malom 35, Luiza 135. Valuták esendesebb üzlet nélkül, arany 5.37, Napoleon 8.96-tal kötvé.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakuja Gyula.**

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 15.

Gabona-árak.		Vámmászánként		Részvények.		Adva Tartva		Adva Tartva		
Hang.	font	forint	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	
Buza, bányási ó v. uj	88	7.50	7.65	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	860	865	Magy vasuti köles. (120 frt ez.)	93.50	94.20
" " " " " "	85	7.75	7.80	200	Haza	—	—	Ang-osztr. bank (befiz. 100 frt ez.)	134.00	134.50
" " " " " "	87	—	—	300	Pannonia	320.	325.	Osztr. földh. (bef. 80 frt ezüstb.)	—	—
tiszav. " " " " " "	88	7.75	7.85	100	Pesti bizt.	48.	49.	Hitelintézet	217.50	217.75
" " " " " "	85	8.	8.10	200	Hunnia	65.	67.	Alsó-ausztr. lesz. társ. 500 frt	860.	870.
pestm. " " " " " "	83	7.70	7.80	200	Unio	175.	178.	Franco-osztr. bank bef. 80 frt ez.	36.25	36.75
" " " " " "	85	7.95	8.05	200	Budai	98.	100.	Nemzeti bank	978.	980.
" " " " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	59.	60.	Duna-gőzhajó-társ. 500 frt pp.	530.	532.
fehért. " " " " " "	83	7.80	7.90	80	Municeipális hiteli-tézet	25.25	25.50	Erzsébet-pálya 200 frt pp.	202.	203.
" " " " " "	85	8.05	8.15	85	Angol-magyar bank	32.	33.	Ferdinand esz. pálya 1000 frt pp.	2070.	2075.
" " " " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	146.25	146.50	Ferenecz-József-p. 200 frt o. e. ez.	202.	203.
bácskai " " " " " "	85	—	—	200	Franco-magyar bank	62.	64.	Trieszti Lloyd 500 frt pp.	416.	420.
" " " " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	55.50	55.75	Allam-vaspálya 200 frt pp. o. e.	320.	321.
				70	Pesti egyleti bank	—	—	Déli vaspálya 200 frt o. e. ezüst	137.50	138.
				50	Takarék- és hitelegylet	46.25	47.75	Tramway befizetés 200 frt o. e.	216.	216.50
				50	Buda-ó-budai népbank	31.50	31.75	Osztrák földhitelint. ezüst 5%	95.	95.50
Rozs 80 fnt után		5.25	5.40	100	Iparbank	46.50	47.	33 évben visszafizet. o. e.	83.50	84.
Arpa, maláta. 72		4.20	4.30	100	Budai kereskedelmi és iparbank	172.	174.	Osztrák nemzeti bank 5% o. e.	90.55	90.70
abráknak 72		3.65	3.80	200	Pesti kereskedelmi bank	740.	745.	Alf. flumei vasp. 200 frt ez. 5%	83.25	83.75
Zab 60		2.47	2.53	500	Pesti kereskedelmi bank	380.	385.	Ferdinand északi vasut 5% pp.	93.50	—
Tengeri, bányási, mérője		4.67	4.70	100	Budapesti kézművesbank	56.	58.	Pécs-bácsi vasut 200 frt o. e.	82.50	83.
másnévű		4.62	4.65	100	Hivatalnok. hitelegylet I. em.	40.	41.	I. erdélyi pálya ezüstben 5%	81.75	82.25
Köles 83		—	—	80	Kisb. tokos. hitelintézete	70.	73.50	Allamvasut 500 frank	137.75	—
Repece, fekete 75		—	—	100	Országos közp. takarékp. 5%	220.	230.	1867 500 frank	131.	131.50
bánáti 62		—	—	1000	Pesti hazai	153.	155.	Déli vasut	109.30	109.60
				100	Budapesti fővárosi	49.	50.	Magyar keleti vasp. 600 frank	64.	64.
				100	Kőbányai takarékpénztár	37.	38.			
				100	Külvárosi tanárképzőtár	41.	43.			
				40	Szentendrei takarékpénztár	37.	38.			
				60	Ujpesti takarékpénztár	38.	40.			
				500	Arpádmalom	35.	38.			
				500	Blumfélé	270.	275.			
				500	Concordia	110.	112.			
				200	Erzsébet	133.	135.			
				160	Luize	244.	245.			
				200	Molnárok és sütők	780.	790.			
				500	Hengermalom	100.	105.			
				300	Victoria	690.	695.			
				100	Első budapesti	18.	20.			
				100	Budai gyárudvar	410.	415.			
				1000	Pannonia	—	—			

A vidék hölgyei
 gyakran zavarban vannak, midőn izlésük szerint akarnak öltözni s közvetlen környezetükben nem találva e céljuk megfelelő anyagokat, a fővárosból kívánnák szükségleteiket fedezni, de e szándékról — megbízható czég ismeretének hiányában — az izlés, divat s anyagi előny rovására, többnyire kénytelenek lemondani. — Ezen kellemetlenség igen könnyen elkerülhető, ha a t. cz. vidéki hölgyek minden, a női toilette s a házi szükséglet körébe tartozó kelmét, vásznat, szövetet sat. bizalommal csak

Hamburger Adolf
 Budapest IV., uri-utca 1-ső szám alatti
hölgydivatáru-raktárából
 rendelnek meg.

Fennebbi czégem, fennállása óta folytonosan oda működött és működik, hogy azon hölgyeket, kiket lakhelyük távolsága a fővárosbani személyes bevásárlásban gátol, a legszigorúbb becsületesség s pontosság szemmel tartása, s a legmérsékeltőbb árak mellett, ellássa mindazon szükségletekkel, melyeket a jó izlés s divat mindenütt megkövetel.
 Vidéki t. cz. állandó vásárlóim ezerekre menő száma eléggé tanuskodik arról, hogy ezen üzletirányának minden tekintetben kielégítően sikerül megfelelnem.
 A t. hölgyek általános tájékozásául szolgáljon a következő kivonati

Á R J E G Y Z É K:

- Női ruhakelmék, legdúsabb választékban, rőfönként 30, 40, 50 kr. — frt 1.
- Mosó-ruhakelmék, perkál- s batisztban rőfönként 25, 30, 35 40 kr.
- Posztó-, flanel- és ripsz-gyapjukelmék, rőfönként frt 1, 1.50, 2—2.50 kr.
- Selyemszövetek, tafota, Faille s Grosgrain, rőfönként frt 1.50, 2, 2.50—3.
- Selyemgázir-, Illusion- s báli ruha-szövetek, rőfönként 60, 80 kr, frt 1—1.50.
- Pompadour Cachemirok, reggeli pongyolákra, rőfönként 8 kr, frt 1—1.20.
- Angol bársonyok, feketék s színesek, rőfönként frt 1, 1.50, 2—2.50.
- Selyembársonyok, minden színben, rőfönként frt 3, 4, 5—10.
- Ruhaparketók, színesek s mintázottak, rőfönként 30, 35, 40—50 kr.
- Gyászkelmek, lustre-, cachemir-, termo- stb. szövetekben, bármely árban.
- Lószőr-, berlini gyapju- s moir-alszoknyák. (juponok) darabonként frt 3, 5, 6 8.
- Hölgykalapok, fejkötők s baslikok, darabonként frt 3, 5 8—10.
- Beduinok és burkolók, (legujabb divatezikk.) darabonként frt 10, 12, 15—20.
- Nagy kendők, Longshawlok és Plaidek, darabonként frt 6, 8, 10—15.
- Recezkendők, berlini gyapjuból, darabonként frt 2, 3, 4—5.
- Gyapjukendők, kicsinyek s félnagyok, darabonként frt 1, 1.50, 2—3.
- Selyemkendők, minden színben, darabonként frt 2, 2.50, 3—4.
- Echarpe-ok s broche-kendők, gyapju és selyemből, darabonként 50, 80 kr, frt 1—2.
- Moll Fichu-k, csipkével vagy himzették, darabonként frt 1, 1.50 2—3.
- Ágy- s asztalterítők, bármely szín- és minőségben, darabonként frt 5, 6, 8—10.
- Nap- és eső-ernyők, nemkülönbön legyezők minden árban.
- Fonál- és sziliezai vásznak, 30 rőfösek, végenként frt 8, 9, 10—12.
- Creas- és bőrvásznak, fehérítették, 30 rőfösek, végenként frt 10, 12, 14—15.
- Rumburgi v. sznak, legfinomabbak, 30 rőfösek végenként frt 15, 18—20.
- Irhoni és hollandi vásznak, 50 rőfösek, végenként frt 20, 22, 25—30.
- Rumburgi vásznak, kezfónalból, 54 rőfösek, végenként frt 25, 30, 40—50.
- Len- s patent-csinvatok, fehérék, 30 rőfösek, végenként frt 10, 12—15.
- Czérnakanavaszok, ágyneműekre, 30 rőfösek, végenként frt 8, 10, 12—15.
- Nanking ágyneműekre, sarga és fehér színű, rőfönként 30, 40, 45—50 kr.
- Chiffonok, fehérneműekre, (1 vég körülbelül 70 rőf.) rőfönként 25, 30, 35—40 kr.
- Lepedővásznak, 1/4 és 1/2 szélesek, rőfönként frt 1, 1.20, 1.50—1.80 kr.
- Pikét és bordas parketok, fehérék, rőfönként 40, 50, 60, 70 kr.
- Derékajl- s butor-csinvatok, színesek, rőfönként 80 kr, frt 1, 1.20—1.50.
- Asztali- s kávéabroszok, színesek, minden nagyságban, darabonként frt 3, 4, 5—6.
- Len asztal- és törülköző-kendők, tuezatonként frt 6, 8, 10—12.
- Csemege-asztalkendők, bármely színben, tuezatonként frt 2.50, 3—4.
- Csipkefüggönyök, páronként frt 8, 10—15, rőfönként 50, 75 kr, frt 1.
- Butor-ripszek és eretonok, színesek, rőfönként 50, 80 kr, frt 1, 1.50—2.
- Mollok, crepe-lissek és tarlatánok, végenként frt 4, 5, 6, 8—10.
- Organtínok, fehérék és színesek, végenként frt 1, 1.20, 1.50, 2.
- Len-zsebkendők, fehérék és színesek, tuezatonként frt 2, 3, 4, 6—8.
- Fűződerékak, hölgyek számára, derékosság szerint, darabonként frt 3, 4, 5—6.

Fehérneműk, urak, hölgyek és gyermekek számára, a legjobb minőségben, dus választékban s rendkívül jutányos áron.
Hölgyruhák, bármely kívánt kelméből, választékosan, haladéktalanul s legolesóbban, a legujabb divat szerint készíttetnek el.
 Megrendelések s bármilyen levélbeli megbízások, minden, habár itt nem jegyzett cikkre, a legcsekélyebbtől a legmagasb értékűig, az árösszeg postai utánvétele vagy előleges beküldése mellett — csomagolási díj felszámítása nélkül — a legnagyobb figyelemmel haladéktalanul eszközöltetnek.
 Minden eshetőleg meg nem felelő áru visszavéttetik s legkészségesebben becséréltetik.

Levélbeli kívánatra minták, a rőfár s kelmeszélesség pontos megjelölésével, bárhova ingyen s bérmentve küldetnek.
Ingyenmellékletek adatnak:
 minden megrendeléshez: 10—25 frtig egy elegáns legyező, 25—50 frtig egy berlini gyapjukendő, 50—100 frtig egy szép kelmeruha, aránylagos árendemé-nyül.

